

Dr. Philipp Schott

Egy
kisállatrendelő
hétköznapijai

Fordította
Novák Petra

Dr. Philipp Schott

Egy kisállatrendelő hétköznapijai

*Vidám történetek kutyákról, macskákról
és más állatfajtákról*

A fordítás alapjául szolgáló mű:
Dr. Philipp Schott: The Accidental Veterinarian

Copyright © Philipp Schott, 2019
Published by ECW Press

All rights reserved.

Egy kisállatrendelő hétköznapijai
© Partvonal Könyvkiadó, 2020
Magyar fordítás © Novák Petra, 2019

Minden jog fenntartva! Jelen kiadvány sem részben,
sem egészben nem másolható, nem sokszorosítható, sem
elektronikus, sem mechanikai eljárással. Bárminemű
felhasználása csak a kiadó írásos engedélyével történhet.

Partvonal Könyvkiadó, Budapest, 2020
www.partvonal.hu

Felelős kiadó a Partvonal Könyvkiadó ügyvezetője
Felelős szerkesztő: Korentsy Márta
Műszaki vezető: Drótos Szilvia
Szerkesztő: Horváth Ágnes
Korrektor: Friedrich Zoltán
Borító: Földi Andrea
Nyomdai előkészítés: Tóth Viktor

ISBN 978-615-5783-78-4

Készült a Generál Nyomda Kft.-ben, 2020-ban
Felelős vezető: Hunya Ágnes ügyvezető

*Lorraine-nek, aki velem együtt vágott bele
ebbe a hatalmas kalandba,
és mellettem volt – mellettem is lesz
minden egyes lépésnél.*

Ha az egész világ az egyik irányba megyen,
én menek a másik irányba.

JAMES HERRIOT:
*Állatorvosi pályám kezdetén**

* Fordította: Szász Imre (Ciceró, Budapest, 2018)

ELŐSZÓ

A kanadai Saskatchewan tartomány egyik legnagyobb városában, Saskatoonban diplomáztam 1990-ben, az ottani egyetem állatorvos-tudományi karán. Akkoriban már évek óta írogattam ezt-azt, de az egyetem elvégzése után jóval több szabad időm lett, így hát az írás rendszeres foglalatosságommá vált. Huszonöt éven keresztül mindig is írtam az állatorvosi munkám mellett, de a kettő valahogy soha nem találkozott. Írtam az utazásaimról és a whiskyről, írtam mesekönyvet és novellákat, ugyanakkor meg sem fordult a fejemben, hogy a munkámról is írhatnék. Most, így visszatekintve, úgy vélem, féltem összemosni a munkámat a magánéletemmel, hiszen az állatorvosi praxis könnyen veszélyes szörnyeteggé válhat, amely felemészti az ember életét, ha hagyja. Sajnos riasztóan sok példát láttam erre. Idővel azonban kezdtem ráébredni, hogy mások az úti beszámolóimnál (pláne a whisky sztoriknál) sokkal jobban kedvelik az állatorvosos történeteimet.

Az állatorvosi praxis valósággal ontja a megosztásra érdemes mulatságos, izgalmas és megható történeteket, ráadásul az állatok közelségében az emberek

is megnyílnak, és a legőszintébb énjüket mutatják. Pályafutásom során akadt dolgom olyan kemény fickókkal, akik bevallották, hogy a kutyájukat sokkal kevesersebben meggyászolták, mint az édesapjukat, és olyan idős hölgyekkel is, akik hosszú évek óta senkivel sem mulattak olyan jól, mint a macskájukkal. Természetesen e drámák és komédiák akaratlan főszereplői, maguk az állatok olyan elbűvölők, bájosak és imádni valók, hogy vég nélkül lehetne mesélni róluk. Az írói énem egy idő után már nem hagyhatta figyelmen kívül ezt a nagy igazságot, így két éve elindítottam egy állatorvosi témájú blogot a világhálón. A következő rövid történetek nagy része először ezen a blogon jelent meg. És, legnagyobb örömömre, a szörnyeteg nem emésztette fel az életemet. Az én esetemben a szörny kissé zűrös, ámde kifejezetten kedves lénynek bizonyult, hiszen csak színesebbé tette a magánéletemet, mint ahogyan a magánéletem is mindig színesebbé tette a munkámat.

HOGYAN LETTEM ÁLLATORVOS?

Bobo, a karácsonyi futóegér

Mint a legtöbb gyerek – és szinte mindegyik állatorvos –, már egészen kicsi koromtól kezdve én is odavoltam az állatokért. És akárcsak a legtöbb gyerek, én is fáradhatatlanul küzdöttem azért, hogy végre hozzájussak vágyaim netovábbjához, egy házi kedvenchez. A szüleim azonban nem rajongtak a háziállatokért. Ez igencsak távol állt tőlük. Gyerekkorukban nem volt háziállatuk (igaz, mindketten a háború sújtotta Németországban nőttek fel, így hát akkoriban számtalan fontosabb dolguk akadt, például életben kellett maradniuk), és azoknak az embereknek sem volt, akikkel akkor ismerkedtek meg, amikor kivándoroltunk Saskatoonba. A kisállatok egyszerűen nem voltak jelen az életükben. A szüleim természetesen nem nézték rossz szemmel azt, aki állatokat tartott, de mindig is úgy vélték, hogy az ilyesmi csak „másoknak” való, ugyanúgy, mint a countryzene vagy a jelmezbál. Szóba sem jöhetett, hogy kutyánk legyen, még csak meg

sem mertem említeni a dolgot, és azt is tudtam, hogy egy macska ötletét sem fogadnák jobban, mint ha azt kérdezném: tarthatnánk-e esetleg vaddisznót vagy rézuzmajmot? Ezért egy kisebb állattal próbálkoztam, és szép lassan puhítani kezdtem a szüleimet, hogy elhiggyék: a mongol futóegér az ideális háziállat.

Kitartó próbálkozásom nem járt eredménnyel egészen 1977 karácsonyáig, amikor is a fa alatt egy jókora szögletes tárgyra lettem figyelmes, amelyet egyszerű, sötét terítővel takartak le. Addigra már félig-meddig le is mondtam a futóegérről. Tartottam tőle, hogy a terebélyes tárgy olyan doboz, amelyben egy Meccano nevezetű fém építőjáték rejlik, az apám ugyanis már régóta igyekezett felkelteni az érdeklődésemet valamiféle „gyakorlatias” elfoglaltság iránt. De nem így volt – a legnagyobb meglepetésemre a terítő alatt egy ketrecet találtam! A méretes ketrecet az apám saját kezűleg készítette jó erős, két és fél centis szemméretű horganyzott acélhálóból. Látszott, milyen masszív szerkezet. Mintha úgy tervezték volna, hogy a lakója túléljen mindent: földrengést, tornádót, aknavető-támadást és polgárháborút.

Csak épp nem volt lakója.

– Nahát! Köszönöm, köszönöm! Ez egy... ez egy... Ez egy üres ketrec!

A szüleim a ketrec fölé hajoltak, aztán egymásra meredtek. Fél órával korábban még ott volt egy futóegér, amelynek mostanra rejtélyes módon nyoma veszett. Apám, a fizikus, megrökönyödésének és hitetlenkedésének adott hangot, nem fért a fejébe, hogyan volt képes egy futóegér átpréselni magát egy két

és fél centis lyukon. Márpedig átpréselte magát, akár egy gomb a gomblyukon. Ezek után a többi ajándékot ki sem bontottuk, és a szokásos karácsonyi szertartásunkat is felfüggesztettük, hiszen valahogyan el kellett kapnunk az egeret. Két összezavarodott felnőtt és két felpörgött gyerek addig kutatott a házban, míg végül rábukkantak az egérre, aki épp csendben végezte a dolgát a konyhaszekrény alatt, az egyik sarokban trónolva.

Egyébként, csak hogy felvilágosítsam a laikusokat, a mongol futóeger egy kis méretű sivatagi rágcsáló (először a „desert”, azaz sivatagi jelentésű angol szó helyett a „dessert”, vagyis az étkezést záró finomság, a desszert nevét írtam le, és a helyesírás-ellenőrző át-siklott felette), halványbarna bundával, hosszú farka bolyhos csomóban végződik, akár az oroszláné. Jóval kevésbé harapós, mint a hörcsög, és jóval kevésbé bűzlik, mint az egér.

Amint elfogtuk a futóegeret, az apám nekiállt beborítani a ketrecet szúnyoghálóval. Egy vagy két napig ez hatékony megoldásnak bizonyult, aztán az egér átrágta magát a hálón. Ezek után újra meg újra befoltoztuk a hálót, ám az egér csak nem adta fel. Idővel kiderült, hogy egyedül a napraforgómag képes véget vetni az ismétlődő szökéseinek. Pontosabban a magas zsírtartalmú napraforgómag állandó falatozása által okozott nagyfokú elhízás. Rövid időn belül képtelen lett átszuszakolni a pocakját a háló lyukain. Ott maradt hát a ketrecben, miután néhány ízletes falatért cserébe lemondott a szabadságáról. Sokaknak ismerős lehet a helyzet: szerte a világon ehhez hasonló alkukat

kötnek például azok, akik a Doritos rágcslálnivalóval kerülnek függőségi viszonyba.

Idővel az eger és én összebarátkoztunk. Pontosabban én, mondhatni, közel kerültem hozzá, míg ő a maga részéről meglehetősen közömbösen viselkedett velem szemben – mentségére szóljon, hogy igazából a napraforgómagján kívül minden mással szemben is. Eredetileg a Berbil nevet adtam neki, amiből aztán Berbo, végül Bobo lett. Ez a becenév végül rajta ragadt.

Egy nap Bobo elpusztult, és nem is kaptam helyette másik egeret. A ketrec a pincébe került a régi bőrröndök és a kiszuperált kávéfőzők mellé, és meg is feledkeztünk róla, mígnem egy csípős, hideg januári reggelen az apám egy tasakos patkányra bukkant. Ennek a föld alatti járatokban élő, gyakorlatilag vak rágcslónak akkoriban már bőven a téli álmát kellett volna aludnia, ő mégis összevissza kódorgott a havas mezőkön. Apám leporolta a ketrecet, aztán mindannyiunk megrökönyödésére odasétált a meglepett állathoz, és felkapta őt a földről. A rágcsló nem értélkezte apám önzetlen gesztusát, és vadul beleharapott. Apám azonban nem riadt vissza a feladattól: bevitte magával a házba, és óvatos mozdulatokkal a ketrecbe rakta. A következő három-négy hónap során kettőjük közt különös, kölcsönösen előnyösnek tűnő kapcsolat szövődött. Tavasszal végül szabadon engedték a tasakos patkányt, és a ketrecet soha többé nem használtuk. Néha még mindig látom a lelki szemeim előtt a ketrecet a saskatooni szemétkerakóban: sértetlenül, épen, masszívan; hajszálla úgy, mint aznap, amikor apám megépítette.

A véletlen közbeszól

Nem készültem állatorvosnak. Az igazat megvallva, gyerekkoromban egészen homályos elképzelésem volt arról, mit is csinál egy állatorvos, hiszen a futóegéren kívül nem volt más állatunk, márpedig a futóegér egyszer sem tartott igényt szakszerű orvosi ellátásra. Évekig földrajztudós akartam lenni, vagy történész, aki egyetemen oktat. Igen, mindig is különc gyerek voltam. Aztán a középiskolában az állatok és a természet iránti érdeklődésem – ami valamilyen szinten mindig is megvolt – egyre inkább az előtérbe nyomakodott. Ekkor a pályorientációs listámra felkerült a zoológus is, ám az állatorvosi szakma még mindig nem merült fel bennem mint lehetőség.

Az apám, gyakorlatias ember lévén, egyre cini-kusabban nyilvánult meg a kutatói munkával kapcsolatban. Ő maga a Saskatchewan Egyetem fizika-professzora volt, és azt hangoztatta, hogy a jövőben jóval kevesebb kutatóra lesz szükség az egyetemeken, ráadásul a kutatói állások a hatalmasra duzzadt egyetemi bürokrácia miatt is sokat veszítenek a vonzásokból. Ennek megfelelően növekvő aggodalommal vette tudomásul, hogy zoológus, történész vagy földrajztudós szeretnék lenni. Előszeretettel használta a lényegre törő *Brotlose Kunst* német kifejezést, ami nagyjából annyit tesz: „kenyér nélküli művészet”, más szóval olyan szakma, amiből nem lehet megél-

ni. Igaz, rám bízta a döntést, de szigorúan a lelkemre kötötte, hogy mindenképpen valami rendes foglalkozást válasszak.

Mivel én furcsa módon nagyon is szófogadó kamasz voltam (legtöbbször), 1983 márciusában, az érettségim előtt arra szántam egy szép, napsütéses szombat délelőttöt, hogy átböngésszem a Saskatchewan Egyetem meghirdetett kurzusait. Az egymás után felsorolt szakok közül egyenként húztam ki azokat, amelyek szóba sem jöhettek: mezőgazdaság (unalmas), antropológia (Brotlose Kunst), képzőművészet (Brotlose Kunst)... és így tovább. Apám tanácsát észben tartva, különös figyelmet szenteltem a gyakorlatias szakmákat oktató tanintézményeknek, de ezeket is kénytelen voltam sorra kihúzni: fogászat (na ne!), műszaki tudományok (unalmas), orvostudomány (nem – a beteg emberektől rosszul voltam) stb. Mire elértem a teológiához (na ne!), kezdtem kétségbeesni, hiszen a betűrendbe szedett lista vége felé jártam, és még mindig nem találtam olyan szakot, amely szóba jöhetett volna. Már csak egyetlen kurzus maradt. Lapoztam egyet, és ott állt előttem: állatorvos-tudomány.

Hoppá! Állatorvos-tudomány.

Egyetlen ellenérv sem jutott eszembe. Sőt, minél többet agyaltam rajta, annál vonzóbb lett az ötlet. Hiszen ez tulajdonképpen nem más, mint alkalmazott zoológia! Azzal érveltem magamban, hogy bár soha nem volt se kutyám, se macskám, mindig is szerettem az állatokat.

A tizenhét évesekre jellemző módon, komolyabb megfontolás nélkül, akkor és ott eldöntöttem, hogy igen, ez lesz az A tervem. Még egy nyomós érv szólt

mellette: annak a lánynak az apja, akibe akkoriban bele voltam zúgva, az állatorvosi karon tanított. Magáról a szakmáról azonban az égvilágon semmit sem tudtam. Még csak James Herriotot sem olvastam soha. Azok kedvéért, akik szintén nem ismerik őt, elmondom, hogy James Herriot a huszadik század második felének leghíresebb és legkedveltebb állatorvosa lett, miután megjelent az *Állatorvosi pályám kezdetén** című nagy sikerű könyve, illetve az ennek alapján készült BBC-tévé sorozat. Manapság talán még nála is híresebb az ausztrál állatorvos, a jókötésű, deltás Bondi Vet, de az idősebbek számára még mindig Herriot az etalon. Miután beleástam magam az állatorvosi szakmáról szóló könyvekbe, elbizonytalanodtam (Herriot épp az ellenkező hatást váltotta ki belőlem, mint mindenki másból), ezért először inkább biológia szakon diplomáztam, de az egyetemi témavezetőm is egyre csak apám tanácsát hajtogatta: szerezz egy használható szakmát, tanulj állatorvosnak, ahogy eredetileg tervezted. Én pedig megfogadtam a tanácsát.

A kollégáim nagy többsége gyerekkora óta állatorvosnak készült. A legtöbbszörnek jó messziről kellett Saskatoonba vagy Guelphbe költöznie, hogy állatorvos-tudományt tanuljon. Az ő tervük egyértelmű volt, az elhatározásuk sziklaszilárd. Velük ellentétben én a mai napig nem tudok napirendre térni afelett, milyen véletlenek folytán csöppentem ebbe a szakmába, amelynek a csodás karrieren kívül is annyi mindenért hálás lehetek. Az állatorvos-tudománynak köszönhetem, hogy megismertem a feleségemet, és azt is, hogy

* Ciceró Könyvstúdió, Budapest, 2018

Winnipegbe költöztem. Vajon mi történt volna, ha a Saskatchewan Egyetemen nincs állatorvos-tudományi kar, és a kurzusok listáján utolsóként a teológia szerepel?

Lám, vannak szerencsés véletlenek...

Mook – a mókás cica

Egy évtized is eltelt Bobo, a mongol futóegér után, mire másik kisállatunk lett (a tasakos patkányt soha nem tekintettük valódi háziállatnak, mert nem volt elég szelíd). Én továbbra is kutyára vágytam, de persze csak a szokásos hiábalavó sóvárgással, hiszen tudtam, hogy úgysem lesz.

Amikor másodéves voltam az egyetem biológia szakán, egy hatalmas birtokra költöztünk a várostól húsz kilométerre délnyugatra. Apám mindig is arról álmodozott, hogy vidéken vesz tanyát. Ettől fogva nappal kísérleti plazmafizikusként dolgozott, éjjel (és a hétvégéken) pedig amolyan gazdálkodó úriember lett belőle. Elkezdett traktorokat gyűjteni, aztán melléképületeket húzott fel a traktoroknak.

Egy késő őszi napon aprócska fekete-fehér cica jelent meg a térdig érő fűben az egyik melléképület tövében. Gondolom, jól lehetett egerészni arrafelé. Fiú cica volt, úgy tízhetes. A szüleim elképzelni sem tudták, mihez kezdjenek vele. Az én figyelmemet lekötötte az iskola, a szabadidőmben pedig éltem a fiatal